

IFLA-WLIC 2017: En kavalkade af fine indtryk

Holck, Jakob Povl; Thiesen, Anita L.

Publication date:
2017

Document license:
CC BY-NC-ND

Citation for published version (APA):
Holck, J. P., & Thiesen, A. L. (2017, sep. 14). IFLA-WLIC 2017: En kavalkade af fine indtryk.

Go to publication entry in University of Southern Denmark's Research Portal

Terms of use

This work is brought to you by the University of Southern Denmark.
Unless otherwise specified it has been shared according to the terms for self-archiving.
If no other license is stated, these terms apply:

- You may download this work for personal use only.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying this open access version

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details and we will investigate your claim.
Please direct all enquiries to puresupport@bib.sdu.dk

IFLA-WLIC 2017: En kavalkade af fine indtryk

Af Anita L. Thiesen og Jakob Povl Holck

Her følger en beskrivelse af de mange indtryk og oplevelser, som bibliotekskonferencen IFLA WLIC 2017 i den polske by Wrocław kunne bidrage med i tiden fra den 18. til den 25. august 2017. Syddansk Universitetsbiblioteks to udsendinge, Anita L. Thiesen og Jakob Povl Holck fortæller ...

Anita:

Landet Polen overrasker. Her er renere, rigere og smukkere end jeg havde forestillet mig. Ikke at jeg havde forestillet mig så meget, for jeg ved ingenting om Polen eller det gamle schlesiske grænseland og *Festung Breslau*, men jeg har rejst nogle gange i Østeuropa både før og efter Murens fald, og selv en ikke-historiker mærker fortidens spor overalt, i landskabet, i systemet og i menneskene. I Polen mødte jeg ingen skrankepaver, ingen indædt stirren, ingen små mænd i store uniformer. Kun hjælpsomme og venlige mennesker, gode værter som er opmærksomme men aldrig påtrængende.

Som den 4. største by i Polen er Wrocław med sine knap 650.000 indbyggere en hyggelig provinsby. Byen var tysk indtil 1945, men blev efter krigen polsk "nationaliseret" via et stort antal tvangsforflyttede polakker fra dele af USSR. Omkring 80 % af bykernen blev bombet under krigen, og giver i dag samme oplevelse af

brede gader, små parker, og gammel-nyt palæbyggeri, som kendes fra andre centraleuropæiske storbyer, der er genopbygget i det 20. århundrede. Universitetet i Wrocław er stort med ca. 40.000 studerende, og byen har fostret mange enere, heriblandt flyver-esset den Røde Baron, kvantefysikeren Max Born og vores allesammens egen Sepp Piontek.

Dag 1: Optakten

Da jeg ankom lørdag eftermiddag, var IFLA WLIC 2017 allerede i fuld gang med sektionsmøder og formalia i de fora, som udgør organisationen IFLA. Jeg kastede mig fluks ud i mit første arrangement: et *Nordic Caucus* om ytringsfrihed, hvor et panel af kloge biblioteksfolk drøftede hvilken særlig rolle (om nogen), de nordiske biblioteker kan og bør påtage sig i den sammenhæng.

Temaet udsprang af den nye webportal "Library Map of the World" <<https://librarymap.ifla.org/map>>, som blev lanceret under WLIC 2017. Her finder man statistikker og data-visualiseringer for biblioteker i alverdens lande. Således eksponeret i farver på et verdenskort, er det pludselig tydeligt for enhver, HVOR meget bedre adgang til biblioteksservice vi har i Norden. Vidste du fx, at det kun er 12 % af alle verdens (indberettede) biblioteker, som har adgang til internettet? Portalen er ny og dækker endnu ikke alle lande.

Dag 2: Begyndelsen

Søndag morgen startede vi 8.30 med en nyttig introduktion til IFLA og WLIC konferencen for nye deltagere. IFLA (The International Federation of Library Associations) er den store, internationale fællesorganisation for de nationale biblioteksforeninger og har en meget altfavnende og humanitær mission, som udmøntes i en temmelig politisk agenda. IFLA er en stærk NGO, som arbejder globalt for demokratisering og imod analfabetisme. Hvert år afholdes den globale konference WLIC (World Library and Information Congress), i år med temaet *Libraries. Solidarity. Society* og en hentydning til den polske Solidarność bevægelse, som i 1980'erne medvirkede til kommunismens fald i Østeuropa. IFLA ser sig selv, og verdens biblioteker, som en vigtig aktør i kampen mod misinformation og propaganda, og som protektor for fri og varig adgang til lodig, fakta-tjekket information. WLIC er derfor ikke (kun) en videnskabelig konference, men også en kalejdoskopisk og farverig NGO-kongres – et bibliotekernes Forenede Nationer, hvor gode kræfter samles om at gøre verden bedre.

Således optændt af den hellige ild var vi 'first-timers' nu klædt på til den enorme, formidable og helt overvældende åbningsceremoni, hvor 3.100 deltagere fra 122 lande kunne nyde sceneshowet. Det var et sandt fyrværkeri af festtaler, dans, lyd- og lysshow i den storslåede Hala Stulecia (Jahrhunderthalle /Centennial Hall), som hele ugen var den perfekte ramme for en konference af disse dimensioner. Hala Stulecia er et fornemt eksempel på tysk modernisme bygget i 1911-13 af Max Berg, i dag et nationalt vartegn for Polen og listet som UNESCO World Heritage Monument.

Foruden de 4-5 parallelle, faglige spor i konferencen var der et stort udstillingsområde med bl.a. leverandører af bogskannere, producenter af RFID tags til bøger samt repræsentanter fra diverse forlag. Åbningsdagen sluttede derfor med Exhibition Opening Party og reception i udstillingsområdet, hvor man kunne få et indtryk af de mange eksterne aktører, som også hver især bidrager til et moderne bibliotek.

Dag 3: Pligten kalder

Det fælles bibliotekspolitiske program for årets WLIC blev præsenteret i to IFLA sessions. Amerikanske Donna Scheeder afslutter sin 3-årige præsidentperiode i år med et "Call to Action", som samler nogle konkrete aktiviteter og initiativer der understøtter IFLA's mål om "Building the Change Agenda for the Information Profession". Til d. 30/9 kan DU også deltage i den fælles, globale brainstorm og stemme på dine favoritter: <<https://globalvision.ifla.org/vote/>>

Mandag og tirsdag var der 2 timers poster sessions, hvor SDUs logo også var at se (med bl.a. Jeppe's hjælp) på en af de ca 200 posters: "Patron Driven Acquisition? Some Observations on Patrons' Preferences and Patterns of Use". Det var min første postersession, og konceptet viste sig at være "forklar noget indviklet på 12 sekunder til folk som ikke forstår engelsk". Jeg fik byttet et passende antal visitkort og faldt i længere snakke med mine poster-naboer, som til sidst måtte afsluttes med både gruppekram og ditto billeder.

Dag 4: Skæringspunkter

Udover de fælles Sessions under IFLAs hovedorganisation, var der daglige sessions for de ca 45 forskellige fagsektioner under IFLA, samt de ca 16 "Special Interest Groups", som er løsere samlet om en fælles interesse. Det betød, at der fra morgen til aften var 4-5 parallelle spor i gang samtidig, og man måtte med hård hånd vælge til og fra blandt de i alt ca 250 sessions i ugens løb.

Desværre lå mine to postersessions oveni nogle spændende ting, som jeg gerne ville have hørt: "IFLA how to get published", "Hot Topics – Academic & Research Libraries" og "Statistics and Evaluation". I stedet fik jeg tid til fx "Intersectionality: Libraries and the Intersection of LGBTQ+ Lives" som bød på virkelig spændende oplæg om bl.a. "toilet-lovgivning" i USA, om seksualundervisning på tegnsprog, og en personlig og dybt rørende beretning om de vanskeligheder, som østeuropæiske LGBT-arkiver og forskere kæmper med i år 2017. Det blev også til en enkelt privat afstikker til den zoologiske have, som lå lige ved siden af konferencen. En fin og moderne zoo med fokus på hele biotoper og gode forhold for dyrene, bl.a. de to søkøer Armstrong og Gumle, som er fra Odense. En lille "indhegning" med honningbier gjorde også indtryk.

Som et kulturelt indslag var vi alle inviteret til en forrygende Polsk aften med mad og dans omkring det meget smukke, illuminerede springvand i pergola-haven bag Hala Stulecia, hvor man – udover de polske indslag – også kunne se de flotteste eksempler på "gallapåklædning" fra mange forskellige lande.

Dag 5: Forskningsvinkler

Onsdag morgen bød på et underholdende foredrag om "True or False – Science in the Media" af professor Ewa Bartnik, molekylærbiolog og professor ved Institute of Genetics and Biotechnology, Warszawa Universitet. Vi fik mange vanvittige eksempler på, hvordan biovidenskab bliver misforstået, fejl citeret og misbrugt i medierne. En amerikansk rundspørge har fx vist, at 80 % af befolkningen går ind for mærkning af fødevarer, som indeholder DNA. Men DNA findes i alt, hvad der er levende, herunder alle spiselige planter og dyr, så steriliseret vand er nok den eneste fødevarer, som er garanteret fri for DNA. Eksemplerne var talrige og sjove, men ved nærmere eftertanke ikke så sjove endda. Som naturvidenskabelig akademiker finder jeg tidens tendens til at vrage "objektiv" viden og vælge sit eget alternative verdensbillede vildt skræmmende. IFLA har udpeget kampen mod misinformation til en global biblioteksmission, og dén fane melder jeg mig gerne under!

Nogle sessions var formelle Business Meetings i enkelte fagsektioner, andre bestod af interessante foredrag om konkrete emner, samlinger og projekter, og nogle enkelte var meget teknisk-workshop-orienterede. Det absolut vildeste og mest konkret brugbare jeg oplevede var "Text and Data Mining (TDM) Workshop for Data Discovery and Analysis" som i en meget klar beretning om 'De Gode' (OpenSource og OpenData bevægelsen) mod 'De Onde' (kommercielle forlag som Elsevier, og storkapitalen i almindelighed) præsenterede ContentMine <<http://contentmine.org/>>; et genialt OS-værktøj til tekst-mining af forskningspublikationer. Det er et virkelig spændende projekt med et stort potentiale for forskere, fra Digital Humanities til metaanalyser og systematiske reviews, som er udviklet af bl.a. den kendte OpenAccess aktivist og kemiker Peter Murray-Rust. Det må der kigges nærmere på!

Dag 6: Finale

På konferencens sidste dag var det endelig Jakobs tur til at aflevere et underholdende og meget velforberedt oplæg med titlen "A Special Collection Renaissance: The Herlufsholm Special Collection at the University Library of Southern Denmark". Det var meget interessant at få vores egen samling og digitaliseringsprojektet sat ind i en større biblioteksfaglig sammenhæng i denne session om "Out of the Stacks: Special Collections in Society" som hørte under WLIC-sporet Rare Books & Special Collections. Jakobs artikel kan læses her < <http://library.ifla.org/1740/1/231-holck-en.pdf>>

Mit indre batteri døde desværre lige inden den afsluttende Closing Session. Men den blev livestreamet til hele verden, og kan ses på IFLAs hjemmeside. Glòria Pérez-Salmerón er præsident for IFLA de næste 3 år, og i sin tiltrædelsestale kalder hun bibliotekerne "motors of change and we, the librarians, are the gears". Til næste år holder IFLA sin 84. WLIC kongres i Kuala Lumpur.

Jakob:

Med mere end 200 forskellige sessions, der henvendte sig til hele biblioteksvæsenet var der behov for at sortere grundigt i de mange valgmuligheder i forhold til at blive opdateret med det mest relevante.

I lyset af arbejdet med Special Collections på SDUB lagde jeg et fokus her, og konferencen havde meget at byde på inden for dette felt. Fælles for disse sessions var, at især akademiske biblioteker og særsamlinger, herunder også bogsamlinger på museer, i dag har særlig opmærksomhed på kulturarven, ikke mindst på digitaliseringen af denne og på den frie tilgængelighed for de digitale materialer i form af Open Access.

Alt efter budget på det enkelte bibliotek kunne oplægsholderne præsentere mere eller mindre forkromede platforme til præsentationen af deres digitale materialer, fx Digital Library of University of Wrocław - dLibra. Sidstnævnte platform er udviklet af Poznan Supercomputing and Networking Center.

Det blev på disse sessions gang på gang fremført, at man i processen med at digitalisere de ældre materialer opnår, at disse får et "second life". Samtidig lukkes der med den digitale verden op for et øget kendskab til materialerne i cirkler, der eksempelvis rækker langt ud over academia. Bevægelsen af det enkelte materiale fra den lukkede læsesal til det åbne internet blev af flere foredragsholdere koblet til muligheden for en optimeret dannelse eller oplysning ude i samfundet. Samtidig – sådan blev det ofte fremstillet – kan digitaliserede samlinger samt nyordninger af sådanne på en portal medvirke til at skabe et bedre overblik over den enkelte særsamling. En nyordning kan ligeledes bidrage til at skabe større forskningsmæssig erkendelse og indsigt. Her tænkes også på inddragelse af fx Optical Character Recognition, herunder avancerede transskriptionsmuligheder, og en mere moderne fremstilling/forvaltning af metadata med mulighed for mange links og sammenkobling af data (Linked Open Data). Hertil kommer ibrugtagningen af geografiske informationssystemer (GIS), endnu et buzzword på konferencen.

SDUB's eget bidrag til diskussionen ved sessionen "Out of the stacks and into society" var at (gen)introducere begrebet 'renæssance' i forhold til Herlufsholm-samlingen og de mange muligheder, der relaterer sig til denne bogskat. Her skaber de digitaliserede materialer et nyt rum, hvor alt i princippet kan ske. Vi kan tage gamle sandheder i de læderindbundne bøger, 'sample' dem og eksempelvis bruge dem på

merchandise. Grafik og smukke illustrationer ligger lige til højrebænet. SDUB/OUB har tidligere fået fremstillet postkort med et billede af Herlufsholm-samlingens bøger: Noget lignende kan gøres i dag, fx i samarbejde med boghandlen på Campusvej og SDU Kommunikation – med alle de muligheder som avanceret billedbehandling og strømlinet SDU-design kan give.

En vigtig forudsætning for at kunne fortælle om de fine gamle bind er, at disse bliver elektronisk katalogiserede, og at der i det hele taget afsættes ressourcer til manuelt at gennemgå særsamlinger for unikke og forskningsmæssigt interessante materialer. For mange særsamlinger vil det gælde, at de uregistrerede materialer vil gemme på spændende sager, mens de registrerede materialer stadig kan overraske på forskellig vis, fx hvis den enkelte bog også har håndskriftfragmenter i indbindingen eller fx omfattende noter eller også navne på notabiliteter, der måske har ejet materialerne gennem tiderne.

Ved nogle af sessionerne i Wrocław drøftede man også det digitaliserede materiales status i forhold til det originale trykte materiale. Der var eksempler på, hvordan krigsbytte senere kunne digitaliseres inden eventuel tilbagelevering til en samlings eller et materiales oprindelsesland. Det blev nævnt, hvordan udenrigspolitik kan have betydning for vigtig kulturarv i andre nationers besiddelse, hvor de digitale versioner kan blive væsentlige brikker i en følsom forhandlingsproces. Kan man ikke få originalerne tilbage, så kan man måske få en digital kopi. I det hele taget er digitale kopier en væsentlig sikkerhedsforanstaltning i forhold til at mindske tab af viden og kulturarv. Det er generelt en god idé at digitalisere gamle samlinger.

Over hele verden digitaliseres gamle samlinger i øjeblikket – hvad enten der er tale om asiatiske tekster på palmeblade eller nordamerikanske aviser fra 1800-tallet (her pga. Trumps mur til Mexico) for ikke at tale om europæiske middelaldermanuskripter. Digitaliseringen har ofte flere sigter, hvor bevaringen af vigtig kulturarv for eftertiden hører til de væsentligste bevæggrunde, ligesom sliddet på originalerne mindskes.

I nogle tilfælde var en digitalisering eller en partiel digitalisering (fx af titelblade) et led i en fysisk flytning af en samling fra én bygning til en anden og kunne på den vis anvendes som en form for intern og ekstern dokumentation af processen.

Den optimerede søgbarhed qua det digitale var også et element, der gik igen ved de forskellige sessions. SDUB's udsendinge havde i den forbindelse lejlighed til at deltage i en session om altmetrics, et værktøj (social media indicator), der i dag anvendes til at undersøge forsknings- og anden impact via data fra især – men ikke udelukkende – de sociale medier (Twitter, Facebook, Google+ etc.). Firmaet Altmetric hører til de kendte leverandører af en sådan analyse. Og herfra lød det også i Polen, at når man digitaliserer eller skaber lokale digitale samlinger, så kan altmetrics anvendes til at undersøge deres impact. Som eksempel fremhævede man brugen af den digitale Charles W. Cushman Photograph Collection (Indiana University), hvor altmetrics er anvendt til at spore denne samlings grad af promovering i forskellige netmiljøer.

Interessant var det at få demonstreret altmetrics som et supplement til Web of Science, Scopus og Google Scholar – de måske mere traditionelle værktøjer til analyser af forskningsimpact.

Men alt i alt en fantastisk konference.

